

Εισαγωγή

Το σχολείο από άποψη δομής, αναλυτικών προγραμμάτων, μεθόδων διδασκαλίας, στόχων δεν είναι μία ουδέτερη, διαγνωστική διαδικασία. Συνδέεται με την κοινωνική κατανομή της γνώσης και τον καταμερισμό εργασίας, άρα διαπλέκεται και υπηρετεί, φανερά ή όχι, την οικονομική, πολιτική και πολιτιστική εξουσία, διαμορφώνει με βάση τις κυρίαρχες αξίες κοινωνικούς ρόλους και πρότυπα για τους αυριανούς πολίτες.

Το ιδεολογικό και γνωστικό περιεχόμενο και η κατανομητική λειτουργία του σχολείου, ως συστατικού τμήματος του κρατικού εποικοδομήματος, εξαρτώνται από τον πολιτικό συσχετισμό δυνάμεων.

Ωστόσο, ο παρεμβατικός ρόλος των κοινωνικών και συνδικαλιστικών δυνάμεων μπορεί, κάτω από προϋποθέσεις, να επηρεάσει σε προοδευτική κατεύθυνση τους στόχους του σημερινού σχολείου, να αναδείξει τις αντιφάσεις της κυρίαρχης πολιτικής και, κυρίως, να φέρει στο προσκήνιο τις μορφωτικές ανάγκες των μαθητών και μαθητριών.

Κάθε συζήτηση, επομένως, για την Τ.Ε.Ε. συμπεριλαμβάνει και αναδεικνύει το εκπαιδευτικό πρόταγμα για το σύνολο του σχολείου. Η Τεχνική – Επαγγελματική εκπαίδευση είναι οργανική και λειτουργική συνιστώσα της Λυκειακής δομής. Κάθε πολιτική που προσπαθεί, όπως οι πολιτικές της σημερινής αλλά και των προηγούμενων κυβερνήσεων, να αποκόψει την Τ.Ε.Ε. από τη γενική φιλοσοφία και πρακτική των μεταγυμνασιακών σπουδών ή σφάλει ή έχει συνειδητή στόχευση.

Η υπευθυνότητα των εκπαιδευτικών επιβάλλει το αυτονόητο. Εξετάζουμε το σχολείο με το σύνολο των επιστημονικών, παιδαγωγικών και κοινωνικών δεδομένων, με το σύνολο του ιστορικού του φορτίου, που συνυφαίνει το ρεαλισμό της ζωής με το όραμά μας. Το σημερινό σχολείο είναι πίσω από τις ανάγκες της νέας γενιάς και του τόπου.

Ο ν. 3475/06 για τη μετατροπή των ΤΕΕ σε ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ, βρίσκεται σε αντίθετη κατεύθυνση από τις προτάσεις των εκπαιδευτικών αλλά και τις ανάγκες της εκπαίδευσης σήμερα.

Η αποτυχία της «μεταρρύθμισης» της ΤΕΕ

Σοβαρά προβλήματα αντιμετωπίζει, με την έναρξη του νέου σχολικού έτους, η Τεχνική- Επαγγελματική Εκπαίδευση. Η υλοποίηση του νόμου 3475/06 σε συνδυασμό με την προχειρότητα και αποσπασματικότητα στο σχεδιασμό του Υπουργείου Παιδείας (ΥΠΕΠΘ) οδηγούν σε μια εκρηκτική κατάσταση τον πολύπαθο αυτό χώρο.

Με μεγάλη καθυστέρηση μέσα στο καλοκαίρι δημοσιεύτηκαν οι υπουργικές αποφάσεις για τις ειδικότητες και τους τομείς που θα έχει κάθε σχολική μονάδα (ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ), το ωρολόγιο πρόγραμμα μαθημάτων με βάση το οποίο θα λειτουργήσουν οι ΕΠΑΣ κ.ά. Δυσλειτουργίες και προβλήματα παρατηρούνται στην κατάρτιση των προγραμμάτων σπουδών της ΤΕΕ. Πολλά σχολεία δεν έχουν ακόμη στη διάθεσή τους όλα τα διδακτικά βιβλία, ενώ πολλά από αυτά προέρχονται από τα καταργημένα ΤΕΕ, από το Γενικό Λύκειο ή από το εμπόριο και σε αρκετές περιπτώσεις παραδίδονται απλώς σημειώσεις των εκπαιδευτικών. Ακόμα και βιβλία των πρώην ΤΕΛ επιστρατεύτηκαν για την κάλυψη των αναγκών. Σοβαρά προβλήματα στο χώρο της ΤΕΕ επίσης έχουν σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή των σχολείων. Ειδικότερα, ως προς τον εργαστηριακό εξοπλισμό, επισημαίνουμε ότι οι σχετικές προμήθειες των δύο τελευταίων χρόνων ήταν προσανατολισμένες στις

απαιτήσεις των ΤΕΕ χωρίς να εκτιμηθούν οι ανάγκες των νεοσύστατων ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ.

Στην πορεία της υλοποίησης του νόμου 3475/06 όχι μόνο δεν εισακούστηκαν οι προτάσεις της ΟΛΜΕ και όλων των εκπαιδευτικών για την ενιαιοποίηση της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ σε ένα τύπο Επαγγελματικού Λυκείου αλλά, κατά παράβαση ακόμα και του νόμου αυτού, θεσμοθετείται η λειτουργία ίδιων ειδικοτήτων στα ΕΠΑΛ του Υπουργείου Παιδείας και στις ΕΠΑΣ του ΟΑΕΔ, καθώς και άλλων Υπουργείων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την προώθηση ακόμη περισσότερο της κατάρτισης σε βάρος της εκπαίδευσης, αλλά και την ακύρωση των όποιων μελλοντικών επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων, με τη χορήγηση πτυχίων χωρίς αντίκρισμα, και την επίταση της σύγχυσης στον τομέα της εργασίας.

Οι συγχωνεύσεις σχολείων της ΤΕΕ συνιστούν μια πρακτική του Υπ. Παιδείας που δεν συνεκτιμά ούτε τις ανάγκες του μαθητικού δυναμικού ούτε την επιδίωξη υψηλής στάθμης τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η νέα χρονιά βρίσκει σε καθεστώς πλήρους αβεβαιότητας 7 ΤΕΕ, επειδή ούτε έχουν μετατραπεί σε ΕΠΑΛ ή ΕΠΑΣ ούτε εγγράφουν νέους μαθητές. Και αυτό, παρά τις ρητές προεκλογικές δεσμεύσεις της κυβέρνησης ότι δεν θα καταργηθεί καμιά σχολική μονάδα.

Επισημαίνουμε, για μια ακόμη φορά, πως η επιμονή της κυβέρνησης στην πολυδιάσπαση της τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και η παράδοση τμήματός της – πτυχίο επίπεδου γ' - στον ιδιωτικό τομέα, με αναπόφευκτη συνέπεια την πλήρη υποβάθμισή της και σε συνδυασμό με τις τελευταίες αυτές εξελίξεις, καθιστούν περισσότερο αναγκαία την **κατάργηση του Ν. 3475/06**.

Πρέπει, τέλος, να τονιστεί ότι η μεγάλη ανησυχία των χιλιάδων εκπαιδευτικών κλάδων-ειδικοτήτων, των μαθητών και των γονέων τους για την κατάσταση της ΤΕΕ είναι απολύτως εύλογη.

Ο νόμος 3475/06 για την ΤΕΕ

Ο νόμος για την Τ.Ε.Ε. βρίσκεται σε αντίθεση με τις πραγματικές ανάγκες της νέας γενιάς που απαιτεί «μόρφωση και δουλειά για όλους», μα και με τις επεξεργασίες και αποφάσεις του συνδικαλιστικού κινήματος των εκπαιδευτικών (της ΟΛΜΕ1) που διακηρύσσουν πως για την Ο.Λ.Μ.Ε. στόχος είναι: η δημιουργία του Ενιαίου Λυκείου, μιας και:

«πρωταρχικό στοιχείο της εκπαιδευτικής μας πρότασης είναι η ανάπτυξη ενός τύπου σχολείου στη λυκειακή βαθμίδα, του Ενιαίου Λυκείου, στο πλαίσιο της καθιέρωσης της 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης» με στόχους:

α) την παροχή ουσιαστικών εφοδίων στους μαθητές μας για τη δημιουργική κοινωνική και επαγγελματική εξέλιξη των νέων,

β) την ενιαιοποίηση των σχολικών επιλογών (γενικής και τεχνικής -επαγγελματικής εκπαίδευσης) και την απομείωση του καταναμητικού ρόλου του σχολείου.

Το Ενιαίο Λύκειο που προτείνουμε πρέπει να παρέχει στους μαθητές/μαθήτριες:

α) ολοκληρωμένη γενική μόρφωση και προεπαγγελματικά εφόδια και δεξιότητες, με στόχο τη διαμόρφωση πολιτών που θα έχουν συνείδηση των σύγχρονων προβλημάτων

¹ βλ. απόφαση ΔΣ ΟΛΜΕ 6-10-2004 **«Η ΔΟΜΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ»** και τις μετέπειτα αποφάσεις Γ.Σ. προέδρων αλλά και τις αποφάσεις των 12^{ου} και 13^{ου} συνεδρίων της ΟΛΜΕ.

και θα είναι καλά προετοιμασμένοι να ενεργούν αποτελεσματικά για την αντιμετώπισή τους,

β) σύνολο επιλεγόμενων αντικειμένων, που στοχεύουν στην ικανοποίηση των ιδιαίτερων ενδιαφερόντων των μαθητών/μαθητριών».

Στην πορεία προς την καθιέρωση του Ενιαίου Λυκείου η Ο.Λ.Μ.Ε. αναγνωρίζει την αναγκαιότητα της μεταβατικής περιόδου και έχει επεξεργαστεί μία ολοκληρωμένη πρόταση για όσα άμεσα πρέπει να γίνουν στην Τ.Ε.Ε.:

«Στο πλαίσιο της μεταβατικής περιόδου στην πορεία προς την καθιέρωση του Ενιαίου Λυκείου που προτείνουμε πρέπει άμεσα να **αρθεί ο κάθετος διαχωρισμός του σημερινού «Ενιαίου Λυκείου» και της Τ.Ε.Ε με μέτρα που θα συμβάλουν στην αναβάθμιση της τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης. Στο μεταβατικό στάδιο, λοιπόν, δημιουργούνται δύο ισότιμοι τύποι λυκείου, με τις παρακάτω προϋποθέσεις:**

- **Άρση του κάθετου διαχωρισμού «Ενιαίου Λυκείου» - Τ.Ε.Ε.**
- **Αναβάθμιση της τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης και ουσιαστική και ισότιμη ένταξή της στη λυκειακή βαθμίδα**
- **Υπαγωγή όλων των σχολικών μονάδων που προσφέρουν τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση στο ΥΠΕΠΘ.**
- **Πρόσβαση των αποφοίτων της Τ.Ε.Ε. σε ΑΕΙ-ΤΕΙ, χωρίς παραπάνω φραγμούς και αναλογικά με το μαθητικό δυναμικό της**
- **Ενιαίο τριετές σχολείο (ένας κύκλος σπουδών, ένα πτυχίο)**
- **Ενίσχυση της γενικής παιδείας**
- **Στήριξη της Τ.Ε.Ε. με μια υψηλού επιπέδου σταθερή χρηματοδότηση και αναπροσανατολισμό του ΕΠΕΑΕΚ με στόχο τη χρηματοδότηση κυρίως των υποδομών της (κτιριακών, υλικοτεχνικών και εργαστηριακών)**
- **Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της Τ.Ε.Ε. (παιδαγωγική και επαγγελματική) με αξιοποίηση όλων των μορφών.»**

Ο νόμος για την Τ.Ε.Ε. δεν προέκυψε από κανενός είδους επιστημονική μελέτη και αποτίμηση της υπάρχουσας δομής της εκπαίδευσης συνολικά, ιδιαίτερα της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, και κατά συνέπεια δεν απαντά στα υπαρκτά ζητήματα που αφορούν στις αδυναμίες και τις προοπτικές της 2.

Στις δημόσιες τοποθετήσεις τους οι αρμόδιοι παράγοντες του ΥΠ.Ε.Π.Θ., είχαν σκόπιμα επικοινωνιακό κι όχι ουσιαστικό περιεχόμενο, στοχεύοντας με τον γενικό και ασαφή τους χαρακτήρα να διασκεδάσουν την ανησυχία και τις αιτιάσεις των μαθητών, των γονιών τους και της εκπαιδευτικής κοινότητας ιδιαίτερα για τη στροφή στη φτηνή κατάρτιση μιας χρήσης των ΕΠΑΣ, την ακύρωση οποιουδήποτε δικαιώματος των αποφοίτων των ΕΠΑΛ – ΕΠΑΣ για πρόσβαση στα ΑΕΙ – ΑΤΕΙ μέσα από τις δομές του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος, τη διαίωνιση, εντέλει, των κοινωνικών φραγμών στη γνώση.

Οι εμπνευστές των αλλαγών στην Τ.Ε.Ε., κρίνοντας θετικά τις προθέσεις των συντακτών του ν. 2640 που επέφερε αντιδραστική τομή στη λυκειακή βαθμίδα 3, είχαν

² Π.χ. ελλιπής χρηματοδότηση, μαθητική διαρροή στην υποχρεωτική βαθμίδα, νοησιαρχικός χαρακτήρας του σχολείου και αποχωρισμός της γνώσης από την τεχνολογική της διάσταση και τον πρακτικό - εφαρμοσμένο της χαρακτήρα, ογκούμενος λειτουργικός αναλφαβητισμός, κοινωνικοί φραγμοί, έλλειψη μελέτης της παραγωγικής διαδικασίας και των αναγκών της, ιδιωτικοποίηση του συστήματος κατάρτισης μιας χρήσης και αποσύνδεση των πτυχίων από οποιοδήποτε εργασιακό δικαίωμα των κατόχων τους στην αγορά εργασίας.

³ Θεωρούν πως στο μόνο σημείο που απέτυχαν ο Αρσένης και η «εκσυγχρονιστική» κυβέρνηση ΠΑ.ΣΟ.Κ. ήταν στο να θεμελιώσουν τη διάκριση μεταξύ του συστήματος

πλήρη συνείδηση του συντηρητικού χαρακτήρα των αλλαγών που νομοθέτησαν, αλλαγών, άλλωστε, που συνάδουν με τη γενικότερη πολιτική της Ν.Δ., που έχει κηρύξει τον πόλεμο στους εργαζομένους και τα δικαιώματά τους 4 την ίδια στιγμή που ανοίγει το δρόμο και εγγυάται την πρωτοφανή αύξηση των κερδών στα «δικά της παιδιά», στην Ιερή, δηλαδή, Συμμαχία των βιομηχάνων, των τραπεζιτών και των εφοπλιστών.

Αυτός ο νόμος δεν είναι προϊόν κανενός είδους διαλόγου, ούτε καν προσχηματικού με την εκπαιδευτική κοινότητα και τους θεσμοθετημένους φορείς της. Είναι σίγουρο πως οδηγεί στην επίταση των κοινωνικών φραγμών στη μόρφωση με την ενίσχυση και τριχοτόμηση του ήδη υπάρχοντος διπλού ανισότιμου σχολικού δικτύου, Αυξάνει τη μαθητική διαρροή στη μεταγυμνασιακή βαθμίδα της εκπαίδευσης, ετοιμάζει πελατεία για τα ιδιωτικά Ι.Ε.Κ., εντείνει την εργασιακή ανασφάλεια χιλιάδων καθηγητών / -τριών που υπηρετούν στην Τ.Ε.Ε. και επαυξάνει την αβεβαιότητα των αναπληρωτών - ωρομισθίων όσον αφορά στους διορισμούς, τις οργανικές τους θέσεις και τη μονιμότητα.

Είναι γνωστή, άλλωστε, η συνεχιζόμενη οικονομική ασφυξία της δημόσιας εκπαίδευσης, καθώς το ποσοστό των δαπανών που προβλέπει ο προϋπολογισμός για την παιδεία επί του Α.Ε.Π. συρρικνώνεται ακόμη περισσότερο παρά τις εξ αντιθέτου εξαγγελίες της κυβέρνησης (3,58% του ΑΕΠ το 2005, 3,52% το 2006, 3,4% το 2007). Η χρηματοδότηση του δημόσιου σχολείου στην Ελλάδα που βρίσκεται στο χαμηλότερο επίπεδο ανάμεσα σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, Είναι όμως αυτονόητο ότι η ανάπτυξη της παιδείας και ιδιαίτερα της τεχνικής - επαγγελματικής προϋποθέτει γενναία χρηματοδότηση, μιας και εκ των πραγμάτων είναι ακριβότερη από τη «διδασκαλία στον μαυροπίνακα». Απαιτεί σύγχρονες κτιριακές υποδομές και πλήρως εξοπλισμένα εργαστήρια σύμφωνα με τις διεθνείς προδιαγραφές, λιγότερους μαθητές στο τμήμα και συνεχή ανανέωση του αναλώσιμου εξοπλισμού που χρησιμοποιείται για την πρακτική άσκηση των μαθητών.

Η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη και η διαρκής υποχώρηση των αναγκών μυϊκής δύναμης και χειρωνακτικών δεξιοτήτων επιβάλλει την απόκτηση υψηλού επιπέδου γενικής παιδείας (και με την τεχνολογική της διάσταση), ώστε να μπορεί ο μελλοντικός εργαζόμενος να καταρτίζεται στις νέες ανάγκες της εργασίας του. Άλλωστε τα «τεχνικά επαγγέλματα» δεν είναι παρά εφαρμογές των επιστημών, συνεπώς απαιτούν και προϋποθέτουν στέρεα γενική μόρφωση όσων αποφασίσουν να ειδικευτούν σε αυτά.

ειδίκευσης και κατάρτισης (βλ. δημόσια τοποθέτηση του υφυπουργού Παιδείας κ. Καλού από το βήμα της ημερίδας για την Τ.Ε.Ε. που οργάνωσε τον Μάρτη του 2006 η Σιβιτανίδειος Σχολή.

⁴ Βλ. σκληρή λιτότητα με αυξήσεις - «ψίχουλα» (2,8%) που οδηγούν σε πραγματική μείωση των εισοδημάτων των εργαζομένων καθώς εξανεμίζονται από την ακρίβεια και τον πληθωρισμό, φοροληστεία για τους μισθωτούς και συνταξιούχους - απαλλαγές και κίνητρα για το κεφάλαιο, ανεργία, απελευθέρωση ωραρίου και ελαστική διευθέτηση του χρόνου εργασίας με ουσιαστική κατάργηση των υπερωριών, χτύπημα του ιστορικού οχτώωρου, διάλυση των συλλογικών συμβάσεων, ενώ παράλληλα σχεδιάζονται ανατροπές στο ασφαλιστικό ξεκινώντας από τον χώρο των τραπεζών, κατάργηση της μόνιμης και σταθερής εργασίας στις Δ.Ε.Κ.Ο. και νέος γύρος ιδιωτικοποιήσεων τους με προϋπόθεση την αλλαγή των εργασιακών σχέσεων και των μισθών, αντιδραστική, τέλος, αναθεώρηση του Συντάγματος με απαγόρευση της δυνατότητας αναδρομικών διεκδικήσεων από το δημόσιο, ίδρυση ιδιωτικών ΑΕΙ και κατάργηση της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων.

Ποια είναι, όμως, η σημερινή πραγματικότητα της Τ.Ε.Ε.; Μεγάλος αριθμός σχολικών μονάδων στεγάζεται σε απαράδεκτα και ακατάλληλα κτίρια (ακόμη και σε λυόμενα παραπήγματα), με ελλιπή ή παρωχημένο εργαστηριακό εξοπλισμό. Πολλές σχολικές μονάδες μάλιστα είναι κατακερματισμένες σε πολλαπλό αριθμό κτιρίων, με όσα συνεπάγεται η διάσπαση αυτή, ενώ αρκετές κάνουν διπλοβάρδιες λόγω του ότι δεν έχει προβλεφθεί γι' αυτές σχολική στέγη. Μπορεί το πρόβλημα της σχολικής στέγης, τόσο από την άποψη της επάρκειας των σχολικών κτιρίων (ιδιαίτερα στην περιοχή της Αθήνας 5 και της Θεσσαλονίκης 6), όσο και από την άποψη της καταλληλότητάς τους 7 και του εξοπλισμού τους με την αναγκαία υλικοτεχνική υποδομή να διατρέχει το σύνολο της δημόσιας εκπαιδευτικής διαδικασίας, ωστόσο η αλήθεια είναι πως εκδηλώνεται με ιδιαίτερη ένταση στην Τ.Ε.Ε. Κατά συνέπεια η μετονομασία των Τ.Ε.Ε. σε ΕΠΑ.Λ. χωρίς η κυβέρνηση να διαθέτει τους πόρους για να αλλάξει η άσχημη κατάσταση που επικρατεί στην Τ.Ε.Ε. δείχνει πως οι αλλαγές γίνονται «στου κασίδη το κεφάλι», στην πεπατημένη της σκληρής οικονομικής πολιτικής λιτότητας για τους πολλούς και των συνεχιζόμενων διευκολύνσεων – φοροαπαλλαγών για τους πλούσιους, τους ισχυρούς και τους λίγους.

Πρέπει, τέλος, να επισημάνουμε πως για ακόμη μία φορά οι αλλαγές έγιναν στην κορυφή της εκπαιδευτικής πυραμίδας, είναι αποσπασματικού χαρακτήρα, μιας και διόλου δε λαμβάνονται υπόψη τα οξυμμένα προβλήματα της δημόσιας εκπαίδευσης που εμποδίζουν ένα τμήμα του μαθητικού δυναμικού απρόσκοπτα να παρακολουθήσει το σύνολο της δωδεκαετούς φοίτησης (βλ. «μαθητική διαρροή» στην υποχρεωτική εκπαίδευση, Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, ένταξη των ευπαθών κοινωνικών ομάδων στις δομές του εκπαιδευτικού συστήματος), ούτε καν για το σύνολο της λυκειακής βαθμίδας.

Με το ν. 3475/06 για δημιουργία Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑΛ) αλλά και Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑΣ), τις οποίες μάλιστα θα μπορούν να ιδρύουν και άλλα

⁵ Σύμφωνα με τον υφυπουργό Παιδείας Γ. Καλό στα όρια του Δήμου της Αθήνας το 27% των σχολείων λειτουργούν με διπλοβάρδια, ενώ συνολικά για την Αττική το ποσοστό αυτό φτάνει στο 21,6%. Μισθώνονται 105 κτίρια που στεγάζουν 150 σχολεία, στα οποία φοιτούν πάνω από 15.000 μαθητές. Το κόστος ενοικίασης φτάνει τα 4,5 εκατ. ευρώ ετησίως. Συνολικά στην Αττική έχουν καταγραφεί 230 μισθωμένα κτίρια, όπου στεγάζονται 295 σχολεία (βλ. εφημερίδα Έθνος, 04/09/2005 & εφημερίδα Ριζοσπάστης, 25/03/2006).

⁶ Είναι χαρακτηριστικό πως ακόμη και σήμερα 18 σχολεία του νομού Θεσσαλονίκης φέρουν πλάκες αμιάντου ενώ, σύμφωνα με καταγγελίες γονέων στον γενικό γραμματέα του ΥΜΑ-Θ, Λουκά Ανάνικα κατά το πρόσφατο πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 09/03/2006, χιλιάδες μαθητές παρακολουθούν μαθήματα κάτω από απαράδεκτες συνθήκες, σε αυτοσχέδιες αίθουσες, κλείνοντας διαδρόμους, εξόδους κινδύνου, σε υπόγειους χώρους και ενοικιαζόμενα κτίρια. Το ποσοστό της διπλοβάρδιας αγγίζει στο νομό Θεσσαλονίκης το 21,14% και στον κεντρικό δήμο το 30%. Το 2001 οι απαιτούμενες αίθουσες για την εξάλειψη της διπλής βάρδιας ανέρχονταν σε 1.957 και σήμερα έχει παραδοθεί 25%.
το
«Στα πρωινά σχολεία των Αμπελοκήπων τα 21 από τα 59 τμήματα έχουν από 25 μαθητές και πάνω», υποστήριξε ο εκπρόσωπος του Ζ' Συλλόγου Δασκάλων Θεσσαλονίκης, Ηλίας Σμήλιος (βλ. εφημερίδα Αγγελιοφόρος, 10/03/2006).

⁷ Π.χ. παλαιότητα, στατική επάρκεια, αντισεισμική προστασία, επικινδυνότητα για την υγεία εξαιτίας του ότι πολλά από αυτά είναι κατασκευασμένα με πλάκες αμιάντου, υπεύθυνες για την εμφάνιση μορφών καρκίνου κλπ.

υπουργεία πλην του Παιδείας, συνεχίζεται και διευρύνεται η πολυδιάσπαση της πολύπαθης Τεχνικής – Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Έτσι, εκτός από τη διατήρηση του διχασμού των μεταγυμνασιακών σπουδών σε Λύκειο και Τ.Ε.Ε., τώρα έχουμε μία νέα διχοτόμηση της Τ.Ε.Ε. σε ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ.

Ιδιαίτερα οι απογευματινές ΕΠΑΣ, απευθύνονται και επίσημα στα «παιδιά ενός κατώτερου θεού» που γυρεύουν το πρωί ένα μεροκάματο αντί να βρίσκονται στις σχολικές τάξεις (με μέτρα στήριξης του εισοδήματος των οικογενειών τους, αντισταθμιστική εκπαίδευση και φοροαπαλλαγές), θεμελιώνονται σε μία αντιπαιδαγωγική βάση που περιφρονεί τις εξελίξεις στο χώρο των σύγχρονων τεχνικών επαγγελμάτων, που αλλάζουν χαρακτήρα με τη ραγδαία είσοδο της πληροφορικής και των νέων τεχνολογικών συστημάτων στην παραγωγή, αλλάζοντας την ίδια την εργασιακή διαδικασία⁸, άρα και την εκπαίδευση των αυριανών εργαζομένων. Αυτοί, αν η επιστήμη και οι εφαρμογές της στην παραγωγή εξυπηρετούσαν γενικά το κοινωνικό καλό και όχι το ιδιοτελές συμφέρον του κεφαλαίου στην εποχή μάλιστα των νεοφιλελεύθερων καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων, εκτός από τη δημοκρατική συγκρότηση της προσωπικότητάς τους και την ανάπτυξη μίας κριτικής στάσης απέναντι στα κοινωνικά προβλήματα, θα έπρεπε να εκπαιδεύονταν με τέτοιο τρόπο, ώστε να αναπτύσσουν πρωτοβουλία στη δουλειά τους, να έχουν την ικανότητα εντοπισμού και επίλυσης σύνθετων τεχνικών προβλημάτων και να μπορούν να εργάζονται σε ομάδες, ώστε να είναι παραγωγικοί, συμβάλλοντας και μ' αυτόν τον τρόπο στην κοινωνική πρόοδο.

Σε αντίθεση μ' αυτές τις κοινωνικές ανάγκες που προϋποθέτουν βέβαια αλλαγές στην ίδια τη δομή των παραγωγικών σχέσεων, οι ΕΠΑ.Σ. επαναφέρουν την αντίληψη του κακοπληρωμένου, ημιμαθούς, ανασφάλιστου κατά βάση και ανασφαλούς εργαζόμενου χωρίς δικαιώματα που θα αδυνατεί να παρακολουθήσει τις τεχνολογικές εξελίξεις στο ίδιο του το επάγγελμα και θα βρίσκεται στη διαρκή ανάγκη να επανακαταρτίζεται αλλάζοντας στη διάρκεια του εργασιακού του βίου 5 ή 6 φορές δουλειά. Αυτό και μόνο το γεγονός αποκαλύπτει πως το κεφάλαιο και οι πολιτικοί του εκφραστές σ' αυτήν τη συγκυρία, επιλέγουν όχι την υψηλή γενική και τεχνική κατάρτιση του συνόλου των αυριανών εργαζομένων για την αύξηση της παραγωγικότητας, μα την ουσιαστική απειδίκευση της πλειοψηφίας τους, ώστε να υπάρχει μια δεξαμενή για τα κακοπληρωμένα επαγγέλματα με στόχο ν' απορροφηθούν

⁸ Η ίδια η εργασιακή διαδικασία αλλάζει: αποκτά ένα λιγότερο κατακερματισμένο εξαστομικευμένο χαρακτήρα, δηλαδή προσλαμβάνει κατά περίπτωση όλο και περισσότερο «ομαδικά» και «πολυλειτουργικά» χαρακτηριστικά: Επίβλεψη των αυτοματοποιημένων συστημάτων παραγωγής, ικανότητα αποτροπής δυσλειτουργιών και γρήγορης αποκατάστασης βλαβών, ικανότητα ενεργοποίησης εναλλακτικών λύσεων. Π.χ. Σε σχετική μελέτη για τον κλάδο τροφίμων - ποτών διατυπώνεται το ακόλουθο συμπέρασμα, το οποίο μπορεί να γενικευτεί για όλους τους κλάδους της μεταποίησης: «Η εισαγωγή νέας τεχνολογίας θα δημιουργήσει ανάγκες για νέες ειδικότητες που στην πλειοψηφία τους έχουν σχέση με τα ηλεκτρονικά (Μηχανικοί αυτοματισμών, ηλεκτρονικοί μηχανικοί, Προγραμματιστές βιομηχανικών προγραμμάτων... εξειδικευμένοι τεχνίτες ηλεκτρονικοί, χειριστές εξειδικευμένων μηχανών, συσκευασίας και τυποποίησης που θα ενσωματώνουν ηλεκτρονικά συστήματα και θα ελέγχονται από ηλεκτρονικά κυκλώματα κλπ.). Επίσης το είδος των μηχανημάτων δημιουργεί νέες σύνθετες ειδικότητες (Multi-Skill). Π.χ. σε επίπεδο τεχνίτη εμφανίζεται η ανάγκη για ηλεκτρονικούς-ηλεκτρολόγους ή μηχανικούς-ηλεκτρολόγους, μηχανικούς συντηρητές-χειριστές (package engineers, δηλαδή μηχανικούς που θα ξέρουν και να χειρίζονται και να φτιάχνουν μία μηχανή) κλπ.»

οι διακυμάνσεις των αγορών. Αυτήν την στόχευση, εντέλει, εξυπηρετεί και η ίδρυση των ΕΠΑ.Σ., των Επαγγελματικών δηλαδή Σχολών που:

«...απευθύνονται σε μαθητές οι οποίοι επιθυμούν να φοιτήσουν σε εκείνες τις ειδικότητες που δεν απαιτούν ισχυρή θεωρητική υποστήριξη, ή σε μαθητές που τους ενδιαφέρει να αποκτήσουν πρακτικές δεξιότητες και δεν επιθυμούν ή δεν αισθάνονται ικανοί να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους στο Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΛΛ)».

Ο νόμος, επομένως, για την Τ.Ε.Ε. κινείται στη βάση των κατευθύνσεων της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α., των επιθυμιών του Σ.Ε.Β., των τραπεζιτών και γενικότερα του μεγάλου κεφαλαίου που επιλέγουν τον λεγόμενο αποφορντισμό ως κυρίαρχη μορφή των νέων παραγωγικών συστημάτων⁹, γιατί στοχεύουν μάλλον στην προσαρμογή στην κρίση μέσω της ευελιξίας, στην κατ' απόλυτη μορφή μείωση του κόστους παραγωγής και αύξηση των κερδών, χωρίς ιδιαίτερη μέριμνα για την αύξηση της παραγωγικότητας¹⁰.

Σε καμία περίπτωση δε θεμελιώνεται το «δικαίωμα» των μαθητών που «υστερούν» να μάθουν τουλάχιστον μία τέχνη, όπως ισχυρίζονται μερικοί νεόκοποι υποστηρικτές της τριχοτόμησης της λυκειακής βαθμίδας. Εάν, βέβαια, κανείς δεχτεί ότι ο μαθητής που «υστερεί» δεν είναι άξιος, δεν είναι προκομμένος, δεν διαβάζει κ.τ.λ., αν με λίγα λόγια αποδεχτεί ότι είναι ατομικές οι ευθύνες για την επίδοσή του, μοιραία θα καταλήξει στην ανάγκη ίδρυσης σχολών για αυτούς τους μαθητές. Όλες οι έρευνες που έγιναν κυρίως στο εξωτερικό, ωστόσο, τονίζουν πως οι λόγοι που «υστερούν» τόσοι μαθητές είναι καθαρά κοινωνικοί, ενώ το σίγουρο αποτέλεσμα της μαθητικής τους υστέρησης δεν είναι τα «πολλά λεφτά» που υποτίθεται πως κερδίζουν όσοι ασκούν τα «περιφρονημένα» τεχνικά επαγγέλματα, μα η φτώχεια, όπως αποκαλύπτει και η πρόσφατη έρευνα της Στατιστικής Υπηρεσίας, που αποδεικνύει πως όσο

⁹ Ο αποφορντισμός στόχευσε στην παραγωγική αποκέντρωση και η εξειδίκευση των επιχειρήσεων στην κύρια παραγωγική τους δραστηριότητα. Οδήγησε στην ανάπτυξη θυγατρικών επιχειρήσεων και δικτύων υπεργολάβων και προμηθευτών γύρω από τις μεγάλες επιχειρήσεις, και άλλαξε τη μορφή οργάνωσης της παραγωγής. Η παραγωγική αποκέντρωση και η εξειδίκευση αντέστρεψαν την τάση συγκεντροποίησης και κάθετης ολοκλήρωσης της φορντιστικής περιόδου και πύκνωσαν τις διεπιχειρησιακές σχέσεις. Στην πραγματικότητα, η θυγατροποίηση και η υπεργολαβία ήταν οι δύο στρατηγικές που επέλεξε το μεγάλο κεφάλαιο ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του '60 και τις αρχές της δεκαετίας του '70 για να αντιμετωπίσει την εργατική μαχητικότητα στους χώρους δουλειάς. Οι στρατηγικές αυτές είχαν σα στόχο τη διάσπαση των μεγάλων συγκεντρώσεων βιομηχανικών εργατών. Μετά το ξέσπασμα της κρίσης, τα καινούργια πρότυπα παραγωγής (παραγωγή ειδικών προϊόντων σε μικρές ποσότητες), οι απαιτήσεις της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών και οι νέες μορφές ανταγωνισμού (διαφοροποίηση των προϊόντων) σταθεροποίησαν την τάση για αποσυγκεντροποίηση και αποκαθετοποίηση. (Βλ. και Σεφερτζή Ε, «Ευελιξία και στρατηγικές οργάνωσης της παραγωγής», στο: Κοινωνία, τεχνολογία και αναδιάρθρωση της παραγωγής», Παπαζήσης, Αθήνα 1993, σ. 215-232). Τελικά ο απόφορντισμός στην παραγωγική διαδικασία και η απορρύθμιση στους θεσμούς σημαίνουν όλο και περισσότερο χειροτέρευση των αντικειμενικών προϋποθέσεων για τη συλλογική αντιμετώπιση του κεφαλαίου από τον κόσμο της εργασίας

¹⁰ Vergopoulos, K. (1989), «Ajustement, Instabilité, Déséquilibre: Le Retour de l' Economie Nationale?», Interventions Economiques 2223, Βεργόπουλος, Κ. (1990), «Η Επιστροφή των Βαρβάρων», Συντέλεια τ. 1.

περισσότερο μορφώνονται τα μέλη μιας οικογένειας, τόσο μειώνονται οι πιθανότητες το νοικοκυριό αυτό να απειληθεί από τη φτώχεια ¹¹.

¹¹ Όπως προκύπτει από την έρευνα της Στατιστικής Υπηρεσίας, οκτώ στους δέκα φτωχούς Έλληνες -ποσοστό 83,7%- έχουν τελειώσει το πολύ έως και το γυμνάσιο, ενώ 5 στους 10 Έλληνες -ποσοστό 54,2%- που δεν έχουν πάει καθόλου στο σχολείο απειλούνται από τη φτώχεια. Σε αντιδιαστολή, το ποσοστό των μη φτωχών που έχουν τελειώσει έως και το γυμνάσιο ανέρχεται στο 47,3%, ενώ το ποσοστό των ατόμων που απειλούνται από φτώχεια και έχουν τελειώσει κάποιο Α.Ε.Ι. φτάνει μόλις στο 4,2%. Παράλληλα, το ποσοστό των φτωχών που έχει εκπαίδευση υψηλότερη της υποχρεωτικής, δηλαδή λύκειο έως και διδακτορικό, ανέρχεται στο 16,3%, ενώ το ποσοστό των μη φτωχών με ανάλογη εκπαίδευση διαμορφώνεται στο 52,7%. Στο φτωχό τμήμα του πληθυσμού παρατηρείται μεγαλύτερη εκπαιδευτική στασιμότητα σε σύγκριση με τους μη φτωχούς. Αυτό σημαίνει ότι στα φτωχά νοικοκυριά το εκπαιδευτικό επίπεδο των παιδιών είναι ίδιο με των γονέων, σε μεγαλύτερα ποσοστά από ότι συμβαίνει στα μη φτωχά νοικοκυριά. Συγκεκριμένα, στο φτωχό πληθυσμό παρατηρείται εκπαιδευτική στασιμότητα, σε ποσοστό 31,5% ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα και 26% ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης της μητέρας. Στο μη φτωχό πληθυσμό, τα αντίστοιχα ποσοστά ανέρχονται στο 22,4% και στο 16,6%, αντιστοίχως. Στα νοικοκυριά που απειλούνται από τη φτώχεια, σε ποσοστό 68,5% η εκπαίδευση των παιδιών διαφέρει από αυτή του πατέρα και σε ποσοστό 74% διαφέρει από αυτή της μητέρας. Τα αντίστοιχα ποσοστά για μέλη των νοικοκυριών που δεν απειλούνται από τη φτώχεια εκτιμώνται στο 77,6% και στο 83,4%, αντιστοίχως. Μάλιστα, στα νοικοκυριά που απειλούνται από τη φτώχεια, το 62,6% των παιδιών φτάνουν σε υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο σε σχέση με τον πατέρα τους και το 71,2% σε υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο σε σύγκριση με εκείνο της μητέρας τους. Αντίθετα, το 6,2% παρουσιάζει χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με αυτό του πατέρα τους και το 2,8% χαμηλότερο σε σύγκριση με της μητέρας. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τα νοικοκυριά που δεν απειλούνται από τη φτώχεια ανέρχονται στο 72,3% και στο 5% όσον αφορά τη σύγκριση με το εκπαιδευτικό επίπεδο του πατέρα και στο 80,6% και 2,7% όσον αφορά τη σύγκριση με το εκπαιδευτικό επίπεδο της μητέρας. Τα στοιχεία προέρχονται από τη δειγματοληπτική Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών της περιόδου Φεβρουαρίου 2004 - Ιανουαρίου 2005. Η έρευνα διενεργήθηκε σε τελικό δείγμα 6.555 ιδιωτικών νοικοκυριών και σε 17.386 μέλη αυτών σε ολόκληρη τη χώρα (βλ. εφημερίδα Ημερησία, 21/03/2006).

Επίπεδο εκπαίδευσης και κατανομή του πληθυσμού ανά κατηγορία

(συνολικός, φτωχός και μη φτωχός, ανά επίπεδο εκπαίδευσης)

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ%	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΦΤΩΧΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ%	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΜΗ ΦΤΩΧΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ%
Σύνολο	100,0	100,0	100,0
Δεν πήγε σχολείο	3,4	8,6	1,9
Δεν τελείωσε το δημοτικό	9,8	23,0	6,2
Δημοτικό	29,2	41,1	26,0
Γυμνάσιο	12,7	11,0	13,2
Λύκειο/Εξατάξιο Γυμνάσιο	20,5	9,7	23,5
ΤΕΛ, ΤΕΣ, Πολυκλαδικό Λύκειο	5,1	2,1	5,9
ΙΕΚ ή Ανώτερη Σχολή	4,4	1,4	5,1
ΤΕΙ, ΚΑΤΕΕ	4,4	1,1	5,3
ΑΕΙ	9,9	2,0	12,0
Μεταπτυχιακό	0,5	0,0	0,7
Διδακτορικό	0,2	0,0	0,2

Η κατεύθυνση, λοιπόν, προς την οποία οδηγεί αυτός ο νόμος είναι ακριβώς η αντίθετη από την καθιέρωση 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης, που θα κατοχύρωνε τα μορφωτικά δικαιώματα των μαθητών μα και θα τους εξασφάλιζε καλύτερες προϋποθέσεις για την είσοδό και την παραμονή τους στην αγορά εργασίας, αν συνοδευόταν βέβαια από μία σύγχρονη Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση υψηλού επιπέδου. Είναι φανερό, λοιπόν, ότι η 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση για όλα τα παιδιά, που ήταν προεκλογική δέσμευση της σημερινής κυβέρνησης, δίνει τη θέση της σε σχολές στενής και ευέλικτης κατάρτισης (ΕΠΑΣ) με αδιευκρίνιστο περιεχόμενο και αβέβαιο μέλλον, χωρίς καμιά επαγγελματική κατοχύρωση.

Το Υπουργείο Παιδείας και η κυβέρνηση με αυτό τον τρόπο επιδιώκουν να ωθήσουν πιο συστηματικά τα παιδιά τα οποία προέρχονται από χαμηλές εισοδηματικές τάξεις στην υποβαθμισμένη δημόσια και ιδιωτική κατάρτιση (ΕΠΑΣ, ΙΕΚ, ΚΕΚ) από τα δεκαπέντε τους χρόνια προετοιμάζοντας έτσι τους αυριανούς απασχολήσιμους, τη νέα βάρδια των «ελαστικών εργαζομένων»¹².

Η εκτίμηση της ομοσπονδίας μας ότι με το ν. 3475 συνεχίζεται η πολιτική υποβάθμισης της Τεχνικής – Επαγγελματικής Εκπαίδευσης δυστυχώς επαληθεύεται. Συγκεκριμένα:

¹² Στους ελαστικά εργαζόμενους αναπτύσσεται ραγδαία το φαινόμενο της ουσιαστικής επιμήκυνσης του εργάσιμου χρόνου πέραν των νομίμων ή συμβατικών ορίων μέσα από την «ολοκληρωτική» αφιέρωση του εργαζομένου στην διάθεση του εργοδότη και την εντατικοποίηση του ρυθμού εργασίας. Σε αυτά τα πλαίσια καθίσταται δυσδιάκριτη η έννοια του ελεύθερου και του εργάσιμου χρόνου όταν μάλιστα ανθρώπινες δραστηριότητες, εκτός συμβατικού χρόνου εργασίας, επενδύονται και διατίθενται για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας (π.χ. εκπαίδευση, μελέτη), όταν η φύση και το περιεχόμενο (π.χ. τόπος) της εργασίας δημιουργούν συγχύσεις ως προς την διάκριση της εργασιακής, οικογενειακής και κοινωνικής ζωής, ή όταν, τέλος, σημαντικά τμήματα του εργατικού δυναμικού διατηρούν τη συνεχή διαθεσιμότητα τους απέναντι σε ενδεχόμενη πρόσκληση του εργοδότη για ανάληψη εργασίας (π.χ. διαλείπουσα εργασία). Πρόκειται για εξελίξεις που αμφισβητούν έντονα την έννοια της ελεύθερης διάθεσης από τον εργαζόμενο του μη επαγγελματικού χρόνου του.

1. Σχετικά με τη νέα δομή της ΤΕΕ

Διατηρείται και επεκτείνεται η **πολυδιάσπαση** των διάφορων τύπων σχολείων για την ΤΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, με τη δημιουργία Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑΛ) αλλά και Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑΣ), τις οποίες μάλιστα θα μπορούν να ιδρύουν και τα άλλα υπουργεία πλην του Παιδείας, **συνεχίζεται και διευρύνεται η πολυδιάσπαση της πολύπαθης** Τεχνικής – Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Η κατεύθυνση προς την οποία οδηγούν αυτές οι ρυθμίσεις είναι ακριβώς η αντίθετη από την καθιέρωση 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης, που έχει υποσχεθεί και η ίδια η κυβέρνηση. Είναι φανερό, λοιπόν, ότι αντί για τη θεσμοθέτηση της 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης για όλα τα παιδιά δημιουργούνται σχολές στενής κατάρτισης (ΕΠΑΣ) με αδιευκρίνιστο περιεχόμενο και αβέβαιο μέλλον, χωρίς καμιά επαγγελματική κατοχύρωση. Το Υπουργείο Παιδείας και η κυβέρνηση με αυτό τον τρόπο επιδιώκουν να ωθήσουν πιο συστηματικά τα παιδιά τα οποία προέρχονται από χαμηλές εισοδηματικές τάξεις στην υποβαθμισμένη δημόσια και ιδιωτική κατάρτιση (ΙΕΚ, ΚΕΚ) από τα δεκαπέντε τους χρόνια προετοιμάζοντας έτσι τους αυριανούς απασχολήσιμους, φθηνό εργατικό δυναμικό.

Με το νόμο:

- Επιβεβαιώθηκε ότι οι ΕΠΑΣ είναι περιθωριακές σχολές στενής κατάρτισης χωρίς ούτε μια ώρα γενικής παιδείας (άρθρο 10, παρ. 2: «*Τα προγράμματα διδασκαλίας περιλαμβάνουν μαθήματα τεχνικά-επαγγελματικά και εργαστηριακές ασκήσεις*»).
- Δόθηκε η **δυνατότητα στις ΕΠΑΣ για έτος μαθητείας** χωρίς αυτό να διευκρινίζεται ότι θα αφορά μόνο τον ΟΑΕΔ όπως ίσχυε, (άρθρο 10, παρ 1: «*Αν εφαρμόζονται προγράμματα άσκησης στο επάγγελμα ή προγράμματα μαθητείας, η φοίτηση μπορεί να επιμηκύνεται έως και ένα έτος ακόμη*»).
- Δόθηκε ως «μπόνους» στους ιδιώτες αλλά και στα άλλα Υπουργεία η **δυνατότητα να λειτουργήσουν ΕΠΑΣ από την πρώτη χρονιά εφαρμογής του νόμου**. Γιατί αυτή η προτεραιότητα; (άρθρο 14, παρ. 3β: «*Τα υφιστάμενα δημόσια ΤΕΕ που εποπτεύονται από άλλα υπουργεία μπορούν: ... να μετατραπούν κατά τα σχολικά έτη 2006-2007 και 2007-2008 σε ΕΠΑ.Σ*». και στην παρ. 4: «*Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου ισχύουν και στα Ιδιωτικά ΤΕΕ*»).

2. Σχετικά με την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Περιορίστηκε δραματικά ακόμα και η κουτσουρεμένη πρόσβαση σε ΑΕΙ – ΑΤΕΙ, αφού αφενός οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑ.Σ.) αποκλείονται τελείως από την πρόσβαση σε ΑΕΙ και ΑΤΕΙ και αφετέρου για τους απόφοιτους του ΕΠΑ.Λ. η πρόσβαση σε Α.Ε.Ι. – Α.Τ.Ε.Ι γίνεται εξαιρετικά δύσκολη, ακριβέστερα, **θεωρητικά μόνον θα είναι δυνατή**, επειδή θα συμμετέχουν σε κοινές με τους συμμαθητές τους του Γενικού Λυκείου εξετάσεις, ενώ θα υστερούν σημαντικά σε σύγκριση μαζί τους, αφού θα έχουν παρακολουθήσει από την Α' τάξη του ΕΠΑ.Λ. διαφορετικό πρόγραμμα σπουδών. **Καταργήθηκαν για πρώτη φορά και τα ειδικά ποσοστά** που προβλέπονταν σε όλες τις προηγούμενες νομοθετικές ρυθμίσεις για την πρόσβαση των αποφοίτων της ΤΕΕ στην τεχνολογική τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΤΕΙ). Εφαρμόζονται, δηλαδή, «δύο μέτρα και σταθμά» στο όνομα της αναβάθμισης της Τ.Ε.Ε.!

3. Σχετικά με τα επαγγελματικά επίπεδα των αποφοίτων των ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ

Με το νόμο, **όχι μόνο δε διασφαλίζεται ο δημόσιος χαρακτήρας** της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, αλλά παραδίδεται ένα σημαντικό τμήμα της επαγγελματικής εκπαίδευσης **στους ιδιώτες**. (μεταλυκειακό επίπεδο 3). Η ηγεσία του ΥΠΕΠΘ, ενώ διακηρύσσει την ισοτιμία πτυχίων και την αναγνώρισή τους

σε όλες τις χώρες της Ευρώπης, έχει κάνει μια **απίστευτη λαθροχειρία με τα επαγγελματικά επίπεδα**. Συγκεκριμένα, προβλέπεται η χορήγηση πτυχίου επιπέδου γ τόσο για τους αποφοίτους των ΕΠΑ.Σ. όσο και για τους αποφοίτους των ΕΠΑ.Λ., παρά το γεγονός πως η κυβέρνηση γνωρίζει ότι η νέα οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2005/ 36/ΕΚ), η οποία έχει ήδη τεθεί σε ισχύ, προβλέπει ότι «το επίπεδο β αντιστοιχεί σε πιστοποιητικό που βεβαιώνει επιτυχή ολοκλήρωση κύκλου σπουδών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης» και «το επίπεδο γ αντιστοιχεί σε δίπλωμα που πιστοποιεί ότι ολοκληρώθηκε επιτυχώς εκπαίδευση μεταδευτεροβάθμιου επιπέδου, διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους».

Δημιουργούνται λοιπόν μεγάλα ερωτηματικά, στα οποία πρέπει η κυβέρνηση να απαντήσει: Πώς είναι συμβατό, όχι μόνο με την παραπάνω οδηγία αλλά και με την κοινή λογική, τόσο οι μαθητές των ΕΠΑ.Σ. όσο και οι μαθητές των ΕΠΑ.Λ. με τα ίδια χρόνια σπουδών μετά την πρώτη λυκείου να λαμβάνουν ίδια επίπεδα επαγγελματικών προσόντων, παρά το γεγονός πως οι μαθητές των ΕΠΑ.Σ. θα διδάσκονται περισσότερα μαθήματα, θεωρητικά και εργαστηριακά, ειδικότητας (σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του νομοσχεδίου δεν αποκλείεται να υπάρχουν «ανάλογες ειδικότητες» σε ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ).

Η κυβέρνηση, αντί να εντάξει στο δημόσιο σχολείο το μεταλυκειακό έτος που απαιτείται για να χορηγηθεί το πτυχίο επιπέδου γ, αποδεικνύεται ότι θα οδηγήσει τους αποφοίτους των ΕΠΑΛ και των ΕΠΑΣ στα Ι.Ε.Κ., προκειμένου να αποκτήσουν αυτό το πτυχίο. Αυτό το έτος, προφανώς, θέλει να το χαρίσει κυρίως στους ιδιώτες, αντί να το ενσωματώσει στο δημόσιο σχολείο.

Το ότι η κυβέρνηση **ωθεί όλο και περισσότερους νέους στα ΙΕΚ** φαίνεται και από το γεγονός πως θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά, και μάλιστα με την προσχηματική επίκληση των «ισότιμων απολυτηρίων», η **απαγόρευση** σε αποφοίτους των Γενικών Λυκείων να εγγραφούν στο Επαγγελματικό Λύκειο για απόκτηση ειδικότητας, καθώς και στους αποφοίτους μιας ειδικότητας του ΕΠΑΛ να ξαναεγγραφούν σε αυτό για απόκτηση δεύτερης ειδικότητας. (άρθρο 5 παρ. 6). Όλοι αυτοί οι νέοι και οι νέες θα πρέπει να προστρέξουν στα ΙΕΚ. Ακόμα και όταν τα δημόσια ΙΕΚ δεν ικανοποιούν τη ζήτηση, υπάρχει και η «λύση» των ιδιωτικών που θα караδοκούν.

Και το θέμα είναι ακόμα σοβαρότερο, αν λάβει κανείς υπόψη του πως σχεδιάζεται από την κυβέρνηση να δώσει στα ΙΕΚ (προφανώς και στα ιδιωτικά και κυρίως σε αυτά), ως bonus για την αύξηση των κερδών τους, πέραν του πολύ σημαντικού αυτού τμήματος της επαγγελματικής εκπαίδευσης (πτυχίο επιπέδου γ), και το δικαίωμα εισαγωγής των αποφοίτων τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θεσμοθετώντας ένα σύστημα πιστωτικών μονάδων¹³ (σχετικές δηλώσεις του προέδρου του ΟΕΕΚ).

Άνθρακες, επομένως, ο θησαυρός της χορήγησης πτυχίων επιπέδου γ από το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα. Αυτά θα χορηγούνται από τα Ι.Ε.Κ. (δημόσια και ιδιωτικά) έναντι αδρής αμοιβής, οξύνοντας βέβαια τους κοινωνικούς φραγμούς στη μόρφωση και υποτάσσοντας ακόμη περισσότερο την εκπαιδευτική λειτουργία στη νεοφιλελεύθερη αναδιάρθρωση της οικονομίας που απαιτεί τη δημιουργία του «ελαστικού εργαζόμενου», με γνώσεις και δεξιότητες που ανασυντίθενται σε βραχύ χρόνο. Με όχημα τη θεσμική αναβάθμιση του συστήματος κατάρτισης των Ι.Ε.Κ. επιχειρείται δηλαδή να κατοχυρωθεί μια διαδικασία «πιστοποίησης επαγγελματικών ικανοτήτων», ουσιαστικά ελεγχόμενη από τους βιομηχάνους που θα κάνει «σκόνη και

¹³ Βλ. εφημερίδα «Καθημερινή», 26.02.2006.

θρύψαλα» όποια αξία έχουν τα πτυχία και τα διπλώματα του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος, αποσυνδέοντας παραπέρα τους τίτλους σπουδών από το όποιο δικαίωμα στην εργασία στην κατεύθυνση της «δια βίου μάθησης».

Είναι βέβαιο πως οι αλλαγές θα σπρώξουν μαθητική πελατεία στα Ι.Ε.Κ. της φτηνής κατάρτισης και επανακατάρτισης. Ακόμη περισσότερο βέβαιο είναι πως οι Σχολάρχες θα γεμίσουν τα ταμεία τους από τη σχεδιαζόμενη χορήγηση του δικαιώματος πρόσβασης των αποφοίτων των Ι.Ε.Κ. στα Α.Ε.Ι. μέσω συστήματος πιστωτικών μονάδων¹⁴. Ο σχεδιασμός αυτός αποδιαιθρώνει ακόμη περισσότερο τη δημόσια εκπαίδευση, στοχεύει στην εδραίωση του φτηνού ευέλικτου σχολείου της αγοράς για την παραγωγή των αυριανών απασχολήσιμων εργαζομένων. Οι γνώσεις και οι δεξιότητες τους πρέπει να ανασυντίθενται σε βραχύ χρόνο. Η προβολή της «δια βίου εκπαίδευσης» ως υποχρέωση του ίδιου του εργαζόμενου, σχετίζεται άμεσα με τις παραπάνω απαιτήσεις¹⁵. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο η καταρτισιμότητα (trainability) εμφανίζεται ως «...η κύρια στρατηγική ρύθμισης και νομιμοποίησης, προκειμένου η αβεβαιότητα, το ρίσκο και η ανασφάλεια να απαρτίσουν στοιχεία μιας μορφής κοινωνικοποίησης που χαρακτηρίζεται από την ανάγκη για «διά βίου μάθηση».

Το εκπαιδευτικό κίνημα, η εκπαιδευτική κοινότητα εν γένει, δεν έχει ανταπάτες για τις προδιαγραφές των κυρίαρχων οικονομικών κύκλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σ' ό,τι αφορά την εκπαίδευση και κατάρτιση. Από το Μάαστριχτ έως τις οδηγίες της Μπολόνια το συνεκτικό στοιχείο των ευρωπαϊκών οδηγιών για την εκπαίδευση είναι η επιδίωξη για ταχύτατη υπαγωγή της στο δόγματα της αγοράς, ώστε ο αυριανός εργαζόμενος να είναι παραγωγικός, πειθήνιος και ευέλικτος.

4. Για το εργασιακό καθεστώς των εκπαιδευτικών της ΤΕΕ

Όχι μόνο δεν έχει ληφθεί καμία δέσμευση για το εργασιακό καθεστώς και τις θέσεις εργασίας των υπηρετούντων σήμερα εκπαιδευτικών, αλλά είναι σίγουρο ότι η εφαρμογή του νόμου θα προκαλέσει τα επόμενα χρόνια ακόμη μεγαλύτερη **εργασιακή αβεβαιότητα και περιπλάνηση** από αυτήν που ήδη έχει προκαλέσει, αφού: **α) προωθείται η κατάργηση απογευματινών ΤΕΕ**, που δεν έχουν μετατραπεί σε ΕΠΑΛ ή ΕΠΑΣ και δεν εγγράφουν μαθητές, **β) με την πλήρη κατάργηση της**

¹⁴ Το σύστημα των πιστωτικών μονάδων θα είναι κοινό για όλα τα Ινστιτούτα και θα προκύψει από τη σύσταση κοινών προγραμμάτων σπουδών. Η απόκτηση συγκεκριμένων πιστωτικών μονάδων σε κάθε αντικείμενο της ειδικότητας θα αποτελεί τον πρώτο όρο ώστε ο πτυχιούχος να κατοχυρώνει δικαίωμα να προχωρήσει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Κατόπιν, βέβαια, προκρίνεται να υπάρχει ένα είδος εξετάσεων, το οποίο θα προσομοιάζει με τις υπάρχουσες κατατακτήριες εξετάσεις εντός των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τις οποίες δίνουν όποιοι απόφοιτοι Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. επιθυμούν να εισαχθούν σε κάποια άλλη - διαφορετική- σχολή πανεπιστημίου. Έτσι, η επιτυχία στις εξετάσεις θα κατατάσσει τους πτυχιούχους ΙΕΚ σε κάποιο εξάμηνο του πανεπιστημίου ή του Τ.Ε.Ι.!

¹⁵ Όπως αναφέρεται στη «Λευκή Βίβλο» που υιοθέτησαν οι δώδεκα χώρες - μέλη της Ε.Ε: «Στο επίκεντρο όλων των πρωτοβουλιών θα πρέπει να βρίσκεται λοιπόν υποχρεωτικά η ιδέα της ανάπτυξης, της γενίκευσης και της συστηματοποίησης της διαρκούς εκπαίδευσης και της συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης» (βλ. Λευκή Βίβλος, 1994, σελ.116). Γι' αυτό και: «Η εφαρμογή περισσότερο ευέλικτων και ανοιχτών συστημάτων κατάρτισης και η ανάπτυξη των ικανοτήτων προσαρμογής των ατόμων θα είναι όντως όλο και πιο απαραίτητες συγχρόνως στις επιχειρήσεις, καθώς και στα ίδια τα άτομα, μια σημαντική αναλογία των οποίων κινδυνεύει να αλλάξει τέσσερις ή πέντε φορές επαγγελματική δραστηριότητα στη διάρκεια της επαγγελματικής τους ζωής» (βλ. Λευκή Βίβλος, 1994, Κεφ. 7 παρ. 4).

γενικής παιδείας από τις ΕΠΑΣ· όσα ΤΕΕ μετατράπηκαν σε ΕΠΑΣ έχουν υπεράριθμους καθηγητές γενικών μαθημάτων που θα αναγκασθούν να μετακινηθούν και γ) με τη μείωση των μαθημάτων ειδικοτήτων αλλά και την πλήρη κατάργηση αρκετών από αυτές στα ΕΠΑΛ, με αποτέλεσμα να υπάρχουν υπεράριθμοι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων που θα αναγκασθούν να μετακινηθούν. Πλήρης διδακτική και εργασιακή αβεβαιότητα και ανασφάλεια, με αμφίβολο και άγνωστο μέλλον.

Συμπερασματικά, και με βάση τα παραπάνω, είναι φανερό ότι οι ρυθμίσεις της κυβέρνησης οδηγούν σε ένα ακόμη πιο συντηρητικό και απαξιωμένο σχολείο, αυξάνουν τη μαθητική διαρροή και ετοιμάζουν επιπλέον πελατεία για τα ιδιωτικά Ι.Ε.Κ.

Η διαφημιζόμενη ισοτιμία του Επαγγελματικού Λυκείου με το Γενικό Λύκειο παραμένει στα χαρτιά χωρίς πρακτικό αντίκρισμα. Προϋπόθεση για μια τέτοια ισοτιμία είναι η θεσμοθέτηση 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης που θα παρέχει στέρεη γνώση και θα χωράει όλα τα παιδιά. Πρόκειται για θεμελιώδες αίτημα που διεκδικεί η εκπαιδευτική κοινότητα, αλλά η κυβέρνηση παρά το γεγονός ότι έχει δεσμευτεί να το υλοποιήσει, το παραπέμπει στις καλές ενδες.

Η εκπαιδευτική μας πρόταση

Η Β/βάθμια Εκπαίδευση είναι το αναγκαίο πέρασμα προς τα ανώτατα ιδρύματα και την παραγωγή. Ο τύπος του αυριανού πολίτη – εργαζόμενου εξαρτάται από το περιεχόμενο και την ποιότητά της. Στο τέλος της ολοκλήρωσης των 12ετών σπουδών ο νέος άνθρωπος καλείται να πάρει αποφάσεις όχι μόνο για τον εαυτό του αλλά και για όλη την κοινωνία, αφού έχει, εκτός των άλλων, και δικαίωμα ψήφου. Χρέος, λοιπόν, της Β/βάθμιας Εκπαίδευσης είναι να ετοιμάσει στο σύνολό της την νεότητα, που θα ζήσει στη σύγχρονη νεοελληνική οικονομική, πολιτική και πολιτιστική πραγματικότητα και στην παγκόσμια υλική και πνευματική άμιλλα. Χρειάζεται, συνακόλουθα, η ορθολογική οργάνωση και διάρθρωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος με βάση τις σύγχρονες ανάγκες. Χρειάζεται γρήγορη και ενεργητική μεταμόρφωση του σχολείου.

Το σχολείο οφείλει να γνωρίσει σε όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες τα βασικά στοιχεία όλων των εφαρμοσμένων και ανθρωπιστικών επιστημών, αλλά και τα βασικά στοιχεία της βιομηχανικής, αγροτικής παραγωγής και της αναπτυσσόμενης τεχνολογίας. Μόνο αυτή η ενιαία μόρφωση θα συνδέσει δημιουργικά το σύστημα, το περιεχόμενο, τη μέθοδο εργασίας, της γενικής μόρφωσης με τις νέες συνθήκες και τις ανάγκες της σημερινής παραγωγής και μίας ανάπτυξης σε όφελος των ανθρώπων και όχι των κερδών και μάλιστα για τους λίγους και ισχυρούς. Και, φυσικά, δεν συνδέουμε αυτή την ενιαία μόρφωση με τη στενή επαγγελματική, ή με την φροντιστηριοποιημένη προπαίδευση για τα Α.Ε.Ι./Α.Τ.Ε.Ι.. Αντίθετα, η εκπαίδευση πρέπει να παρεμβαίνει δυναμικά στις μεταβολές που συντελούνται στην παραγωγή και την κοινωνία. Αυτή τη μόρφωση ζητάμε για όλα τα παιδιά του λαού μας.

Πρέπει, λοιπόν, η Β/βάθμια Παιδεία να κινηθεί σε ενιαία κατεύθυνση. Πρέπει να γίνει επιστημονικά τεχνική, με την ευρύτατη σημασία της λέξης, που θα ολοκληρώνει και θα ολοκληρώνεται με γερή γενική – ανθρωπιστική μόρφωση. Παράλληλα η Β/βάθμια Εκπαίδευση πρέπει να είναι εναρμονισμένη με τις σύγχρονες εξελίξεις. Πρέπει να καλλιεργεί θεωρητικά και πρακτικά την αντίληψη πως η Ελλάδα έχει όλες

τις δυνατότητες και όλες τις προϋποθέσεις να αναπτύξει σε μεγάλο βαθμό τις παραγωγικές της δυνάμεις και πως ο ελληνικός λαός, με την εργασία του και με τη βοήθεια της επιστήμης και της τεχνικής, μπορεί να εκμεταλλευτεί απεριόριστα τις πλουτοπαραγωγικές του πηγές και το γεωφυσικό του χώρο, με σεβασμό στο περιβάλλον, να αυξήσει το εισόδημά του και ν' ανεβάσει πολύ υψηλά το βιοτικό και πολιτιστικό του επίπεδο.

Βασικές κατευθύνσεις της εκπαιδευτικής μας πρότασης είναι οι παρακάτω:

- Αγωνιζόμαστε για την καθιέρωση **12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης** (συν δύο χρόνια προσχολικής αγωγής) που θα παρέχεται δωρεάν από το δημόσιο σχολείο.
- Το δημόσιο σχολείο «χωράει» **όλα τα παιδιά** ανεξάρτητα από φύλο, καταγωγή, θρήσκευμα, κοινωνική τάξη, εθνικότητα και φυσική κατάσταση. Κανένα παιδί κάτω από τα 18 στο σπίτι, στο δρόμο ή στην εργασία.
- Απαιτούμε **Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας** για τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες στις υποβαθμισμένες και στις ακριτικές περιοχές, στα παιδιά αλλοδαπών και προσφύγων. Διεκδικούμε αντισταθμιστική αγωγή και εκπαίδευση που μειώνει τις εκπαιδευτικές ανισότητες και μέτρα στήριξης του λαϊκού εισοδήματος. Ίδρυση και λειτουργία και άλλων σχολείων, όπου επιβάλλεται.
- Κάθε σχολική δομή (βαθμίδα) παρέχει **ισότιμους τίτλους**.
- Ανεξάρτητα από όλα τα συστήματα μετάβασης, ο κάθε μαθητής και η κάθε μαθήτρια έχουν τη δυνατότητα και το δικαίωμα **«οριζόντιας κινητικότητας»**.
- Το δημόσιο σχολείο (μέχρι τα 18 χρόνια) παρέχει **πιστοποιητικό γλωσσομάθειας επιπέδου Α' σε μια ξένη γλώσσα τουλάχιστον και χρήσης Η/Υ** ύστερα από πιστοποίηση δημόσιου χαρακτήρα.
- Το Λύκειο καθίσταται **αυτόνομη μονάδα**. Η πρόσβαση στην τριτοβάθμια πρέπει να είναι «ελεύθερη». Στο μεταβατικό διάστημα, οι εξετάσεις για τα ΑΕΙ-ΑΤΕΙ διενεργούνται μετά το πέρας των σπουδών στο Λύκειο και πάντοτε με την ευθύνη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- **Θα πρέπει να καταργηθεί η διάταξη για τη βαθμολογική βάση και να αντιμετωπιστεί συνολικά το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, σύμφωνα με την ολοκληρωμένη πρόταση της ομοσπονδίας μας.**
- Είμαστε **αντίθετοι στην αναθεώρηση** του άρθρου 16 του Συντάγματος, στην ιδιωτικοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στους κύκλους σπουδών. Αγωνιζόμαστε ώστε να διασφαλιστεί ο δημόσιος και ακαδημαϊκός χαρακτήρας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Είμαστε αντίθετοι στην άρση της μονιμότητας. Μόρφωση και εργασία για όλους τους νέους.
- Άμεση **αύξηση των κρατικών δαπανών για την Παιδεία στο 5%** του Α.Ε.Π. (15% των συνολικών δαπανών του προϋπολογισμού), τουλάχιστον.
- **Μόνιμες θέσεις** εργασίας για όλους τους εκπαιδευτικούς. Κατάργηση τώρα της εργασιακής σχέσης του ωρομισθίου.
- 25 μαθητές στο τμήμα, 20 στις κατευθύνσεις των λυκείων και στην ΤΕΕ, 10 μαθητές ανά καθηγητή στα εργαστήρια.
- **Όχι στο γιγαντισμό των σχολείων.**

- Δωρεάν σίτιση, στέγαση και συγγράμματα για τους σπουδαστές – δωρεάν κάρτα για μειωμένη είσοδο στους μαθητές και τις μαθήτριες στα δημόσια θεάματα – ακροάματα.
- Τα μαθήματα που αφορούν τις **βασικές αρχές της τεχνολογίας** πρέπει να διαχέονται σε όλο τον 12ετή κορμό της εκπαίδευσης.
- Το δημόσιο σχολείο **δεν υπακούει στα κελεύσματα της αγοράς, δεν παραδίνεται στις ιδιωτικές εταιρείες και δεν αποκεντρώνεται στους δήμους.**
- Το σχολείο καθίσταται **πολιτιστικό κέντρο** και παραμένει ανοιχτό με πρόσληψη προσωπικού (σχολικοί ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, διεπιστημονικές ομάδες ανά συγκρότημα, γραμματείς), ώστε να υπηρετούνται βασικές ανάγκες των παιδιών, να λειτουργεί βιβλιοθήκη, ομάδες αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΥΚΕΙΑΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ

Είναι γνωστό πως πρωταρχικό στοιχείο της εκπαιδευτικής μας πρότασης είναι προοπτικά, η ανάπτυξη ενός τύπου σχολείου στη λυκειακή βαθμίδα, ενός **πραγματικού** Ενιαίου Λυκείου, που θα αξιοποιεί τα θετικά χαρακτηριστικά του πολυκλαδικού λυκείου, στο πλαίσιο της καθιέρωσης της 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης, με στόχους:

- α) την παροχή ουσιαστικών εφοδίων στους μαθητές μας για μια δημιουργική κοινωνική και επαγγελματική εξέλιξή τους,
- β) την ενιαιοποίηση των σχολικών επιλογών (γενικής και τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης) και την απομείωση του κατανομητικού ρόλου του σχολείου.

Το Ενιαίο Λύκειο που προτείνουμε πρέπει να παρέχει στους μαθητές/μαθήτριες:

- ολοκληρωμένη γενική μόρφωση και προεπαγγελματικά εφόδια και δεξιότητες, με στόχο τη διαμόρφωση πολιτών που θα έχουν συνείδηση των σύγχρονων προβλημάτων και θα είναι καλά προετοιμασμένοι να ενεργούν αποτελεσματικά για την αντιμετώπισή τους,
- σύνολο επιλεγόμενων αντικειμένων, που στοχεύουν στην ικανοποίηση των ιδιαίτερων ενδιαφερόντων των μαθητών / μαθητριών.

Για τη δημιουργία αυτού του Ενιαίου Λυκείου απαιτείται σαφές χρονοδιάγραμμα, ώστε να αποκτήσει πρακτικό αντίκρισμα και η όποια δέσμευση της Πολιτείας. Σε αυτή την κατεύθυνση θα ήταν σκόπιμο να αξιολογηθεί με έναν ολοκληρωμένο επιστημονικά τρόπο **η εμπειρία που προέκυψε από τη θεσμοθέτηση του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου (ΕΠΛ)** και, παράλληλα, να ληφθεί πρόνοια, ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα γιγαντισμού των σχολικών μονάδων και «βιομηχανοποίησης» των σχολικών λειτουργιών, αλλά και να δίνεται στους μαθητές και τις μαθήτριες η δυνατότητα επιλογής μαθημάτων πέραν του κοινού, βασικού κορμού τους.

Τα βασικά πλεονεκτήματα αυτού του Ενιαίου Λυκείου, ενταγμένου στην 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, είναι τα εξής:

- κρατά στο πλαίσιο του σχολείου το μαθητικό πληθυσμό που συνεχίζει τις σπουδές στη βαθμίδα του λυκείου μετά την αποπεράτωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης
- συνδέει στο υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο τη θεωρία με την πράξη,
- συμβάλλει στην άμβλυνση των στερεοτύπων που συνδέονται με τη διανοητική και τη χειρωνακτική εργασία,

- παρέχει υψηλότερου επιπέδου γενική μόρφωση, αναγκαία για μια πιο επιτυχή παρακολούθηση οποιασδήποτε περαιτέρω εξειδίκευσης,
- παρέχει τη δυνατότητα περισσότερων επιλογών σε ό,τι αφορά την οριζόντια διαπερατότητα,
- συμβάλλει στην άμβλυνση των συνεπειών των κοινωνικών ανισοτήτων στον τομέα της μόρφωσης.

Για την προώθηση της πρότασής μας πρέπει να ληφθούν τα παρακάτω μέτρα:

- Το Νέο Λύκειο προοπτικά αναπτύσσεται στη βάση των υπαρχόντων τύπων και ταυτόχρονα με «αναδιάρθρωση» των Αναλυτικών Προγραμμάτων (με άξονες το σχολικό χώρο, τη διοίκηση και την μαθητική ζωή). Αλλάζουν τα Αναλυτικά Προγράμματα και οι μέθοδοι διδασκαλίας, προωθείται η σύνδεση του σχολείου με τις ζωντανές δυνάμεις του τόπου (όχι την αγορά), συνενώνεται το τοπικό με το εθνικό, μειώνονται οι ταξικοί φραγμοί. Ο στρατηγικός μας στόχος είναι η σύνδεση της διανοητικής με τη χειρωνακτική εργασία.

- Δημόσιο Σύστημα Μεταλκειακής Επαγγελματικής Κατάρτισης με ενιαίο σχεδιασμό στο Υπουργείο Παιδείας, σε σύνδεση με τη 12ετή υποχρεωτική εκπαίδευση.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΑΜΕΣΑ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μέχρι την καθιέρωση ενός πραγματικά Ενιαίου Λυκείου ως μοναδικού τύπου σχολείου για όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες, προτείνουμε την ύπαρξη **μεταβατικού σταδίου**, που είναι αναγκαίο για την ουσιαστική αναβάθμιση και ισότιμη ένταξη της Τ.Ε.Ε. στη λυκειακή βαθμίδα. Στην κατεύθυνση αυτή, προτείνουμε τα παρακάτω άμεσα μέτρα:

A) Να δημιουργηθεί μια και μόνο δομή επαγγελματικής εκπαίδευσης σε λυκειακό επίπεδο μετά το γυμνάσιο, σχεδιασμένη στην κατεύθυνση της καθιέρωσης 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Ο σχεδιασμός της ΤΕΕ στο πλαίσιο της 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης επιβάλλει την ύπαρξη **μετά το γυμνάσιο μιας μόνο δομής λυκείου για την ΤΕΕ**, ισότιμης με τη γενική-ακαδημαϊκή κατεύθυνση, τόσο όσον αφορά το επίπεδο σπουδών όσο και τη νομοθεσία που την διέπει και την αξία του πτυχίου ή απολυτηρίου που κάθε κατεύθυνση θα παρέχει. Για αυτό είναι **απαραίτητη η υπαγωγή στο ΥΠΕΠΘ όλων των σχολικών μονάδων που προσφέρουν σήμερα τεχνικο-επαγγελματική εκπαίδευση και ανήκουν σε άλλα υπουργεία** (ΟΑΕΔ, ΟΤΕΚ, Υγείας, Γεωργίας). Είναι απαραίτητη, επίσης, **η κατάργηση των μεταγυμνασιακών ΙΕΚ** και κάθε άλλης μορφής επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης πριν τα 18 χρόνια του μαθητή και μέχρι την ολοκλήρωση του 12ετούς υποχρεωτικού κύκλου εκπαίδευσης.

B) Για το περιεχόμενο του Λυκείου της ΤΕΕ

Το πρόγραμμα σπουδών, οι σκοποί και οι στόχοι του σχολείου πρέπει να διαχωρίζονται, όσο είναι δυνατόν, από την εξειδίκευση και την κατάρτιση. Πρέπει να προβλέπεται η **ενίσχυση της γενικής παιδείας και των γενικών τεχνολογικών γνώσεων**, ώστε ο/η μαθητής/-τρια να αποκτά μια σοβαρή μορφωτική υποδομή αλλά και επαγγελματικά εφόδια, για να είναι ικανός/-ή, εφόσον το επιθυμεί, είτε να

συνεχίσει τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είτε να συνεχίσει σε μεταλυκειακή ειδίκευση (ενταγμένη στο εκπαιδευτικό σύστημα) για την απόκτηση αντίστοιχων επαγγελματικών δικαιωμάτων.

Η πρώτη τάξη του λυκείου της ΤΕΕ πρέπει να έχει ενιαίο πρόγραμμα (να μη χωρίζεται σε τομείς ή κύκλους) και να έχει ένα βασικό κορμό μαθημάτων ίδιο με την Α΄ τάξη του γενικού λυκείου, για να είναι δυνατή η οριζόντια μεταπήδηση από το γενικό στο τεχνικό και αντίστροφα χωρίς πρόσθετο έτος. Το πρόγραμμα αυτό πρέπει να είναι σύγχρονο, σύμφωνα με τις αρχές που έχει διατυπώσει η ΟΛΜΕ για τη γενική γνώση. Πρέπει επίσης να διατηρούνται τα σημερινά γνωστικά αντικείμενα διαρθρωμένα σε τομείς και ειδικότητες στις επόμενες δύο τάξεις του λυκείου.

Γ) Πλήρης ειδίκευση και επαγγελματικά δικαιώματα.

Θα πρέπει το επίπεδο β (2) να χορηγείται με την αποφοίτηση από το λύκειο, και το επίπεδο γ (3) να το χορηγεί μια εκπαιδευτική δομή ενταγμένη στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα και να μην αφηθεί στο θολό περιβάλλον των ΙΕΚ, των ΚΕΚ και των λοιπών δομών κατάρτισης αλλά και βορά στον ιδιωτικό τομέα. Γι' αυτό θα πρέπει να δημιουργηθεί **Μεταλυκειακό Έτος Ειδίκευσης**, με την ευθύνη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οργανικά ενταγμένο στο Λύκειο της ΤΕΕ, που θα αξιοποιεί την υποδομή και το εκπαιδευτικό προσωπικό των επαγγελματικών λυκείων, και θα περιέχει το σύνολο των ειδικοτήτων που παρέχονται σήμερα.

Δ) Πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Στο πλαίσιο των προτάσεων που έχει διατυπώσει ήδη η ΟΛΜΕ για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση τονίζουμε ότι θα πρέπει να **έχουν οι απόφοιτοι της ΤΕΕ πραγματική και όχι εικονική δυνατότητα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ-ΑΤΕΙ), χωρίς τους φραγμούς και τις διακρίσεις που υφίστανται σήμερα, και αναλογικά με το μαθητικό δυναμικό της ΤΕΕ**. Με ενιαίο σύστημα εξετάσεων όσον αφορά τη δομή του και τον αριθμό των μαθημάτων, αλλά **με εξετάσεις και σε μαθήματα που διδάσκονται οι μαθητές** στον αντίστοιχο τομέα ή ειδικότητα του λυκείου. Θεωρούμε πως τουλάχιστον για μια μεταβατική περίοδο είναι απαραίτητη η ύπαρξη διευρυμένου ποσοστού εισαγωγής αποφοίτων της ΤΕΕ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ε) Απαραίτητες προϋποθέσεις για θετικές αλλαγές

Για να έχει θετικό χαρακτήρα οποιαδήποτε αλλαγή στην ΤΕΕ, **προαπαιτούνται μια σταθερά υψηλού επιπέδου χρηματοδότηση** κυρίως των σύγχρονων υποδομών (κτιριακών, υλικοτεχνικών και εργαστηριακών), επαρκής **επιμόρφωση** των εκπαιδευτικών (παιδαγωγική και επαγγελματική), κατοχύρωση του δημόσιου και δωρεάν χαρακτήρα όλου του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, και η διασφάλιση της **μόνιμης** εργασιακής σχέσης των εκπαιδευτικών χωρίς μείωση θέσεων εργασίας με πρόσχημα την κατάργηση ειδικοτήτων.

Έχουμε επανειλημμένα τονίσει ότι **σε καμιά περίπτωση δεν θα δεχθούμε, με πρόσχημα την κατάργηση ειδικοτήτων και σχολικών μονάδων, να μειωθούν οι θέσεις εργασίας και συνάδελφοί μας να περιέλθουν σε κατάσταση εργασιακής αβεβαιότητας**. Τονίζουμε, επίσης, ότι **δεν θα δεχθούμε την κατάργηση καμιάς σχολικής μονάδας**.

ΣΤ) Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας

Απαιτείται η λήψη ολοκληρωμένων μέτρων αντισταθμιστικής εκπαίδευσης, όπως είναι οι Ζώνες Εκπαιδευτικής προτεραιότητας, για να βοηθηθούν όλοι οι

μαθητές/-τριες να ολοκληρώνουν τη 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση και να μειωθεί η μαθητική διαρροή.

Η θεσμοθέτηση Περιοχών ή Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας συνιστά μια εκπαιδευτική πρακτική που έχει αποδώσει θετικά αποτελέσματα σε διάφορες χώρες, γι' αυτό και η ΟΛΜΕ έχει προτείνει την εφαρμογή τους (δοκιμαστική καταρχάς) και στην Ελλάδα. Η εφαρμογή τους πιστεύουμε ότι μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικά στη μείωση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων, του αναλφαριθμητισμού και της μαθητικής «διαρροής». Το Υπουργείο Παιδείας, όμως, αντιμετωπίζει με αδιαφορία τόσο αυτή την πρόταση όσο και άλλες που έχουν σχέση με την επαρκή στήριξη της λειτουργίας των σχολείων, τη στελέχωσή τους με το απαιτούμενο επιστημονικό προσωπικό (ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς κ.λπ.) και την ειδική φροντίδα που απαιτείται για συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή ομάδες του πληθυσμού.

ΣΚΟΠΙΜΕΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΤΗΤΕΣ

Πιστεύουμε ότι το ΥΠΕΠΘ όφειλε και οφείλει να προωθήσει τις λύσεις εκείνες, που θα αντιμετωπίζουν θετικά τα χρόνια συσσωρευμένα προβλήματα της ΤΕΕ. Θα έπρεπε αυτό να γινόταν με συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα, ώστε να προετοιμαζόταν κατάλληλα η λειτουργία του νέου τύπου λυκείου. Δυστυχώς, για μιαν ακόμη φορά δεν εξελίχθηκαν έτσι τα πράγματα και τελικά οδηγηθήκαμε στη λειτουργία ενός νέου τύπου σχολείου χωρίς την αναγκαία προετοιμασία, χωρίς υποδομή, αλλά και χωρίς ουσιαστική συζήτηση με εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές, για τα χαρακτηριστικά και το περιεχόμενο του σχολείου που έχουν ανάγκη οι νέοι και η κοινωνία μας. Με προχειρότητα αντιμετωπίστηκε η οργάνωση των νέων τύπων σχολείων, καθώς τα περισσότερα θέματα παραπέμφθηκαν σε Υπουργικές Αποφάσεις (πάνω από 20). Δεν έγινε εξαρχής καμία σαφής και επαρκής αναφορά στον καθορισμό των Κύκλων, των Τομέων και των Ειδικοτήτων. Δηλαδή δεν καθορίστηκε πόσοι και ποιοι τομείς καθώς και ειδικότητες θα λειτουργήσουν ούτε η αναλογία μαθημάτων γενικής παιδείας και τομέων ή ειδικοτήτων, με συνέπεια να δημιουργηθεί και κλίμα ανασφάλειας και αβεβαιότητας για τους εκπαιδευτικούς. Το κλίμα αυτό επιτάχθηκε με την προωθούμενη κατάργηση 7 ΤΕΕ και την κατάργηση ειδικοτήτων, χωρίς να δοθεί καμία εξήγηση.

Σκόπιμη προχειρότητα στο σχεδιασμό δείχνει, εξάλλου, η πρόβλεψη πως «οι μαθητές του Γενικού Λυκείου προαγόμενοι στη Β΄ Τάξη θα μπορούν να εγγραφούν στην Β΄ Τάξη του ΕΠΑΛ, μετά από παρακολούθηση ειδικού εντατικού προγράμματος κατά το πρώτο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου σε ειδικά τμήματα υποδοχής». Δηλαδή, η μισή περίπου ύλη ενός ολόκληρου έτους, που θα είναι διαφορετική στο ΕΠΑΛ από ό,τι στο Γενικό Λύκειο, θα διδάσκεται σε 15 ημέρες!! Μόνο ως σχεδιασμός επί χάρτου μπορεί αυτό να θεωρηθεί. Πώς είναι δυνατόν το μισό περίπου πρόγραμμα σπουδών μιας ολόκληρης χρονιάς να διδαχθεί σε ένα «ταχύρρυθμο πρόγραμμα»; Πότε, πού και σε ποια ωράρια;

Τέλος, για ακόμη φορά θέλουμε να σημειώσουμε πως το Υπουργείο Παιδείας πρέπει να δώσει άμεσα στη δημοσιότητα τις προτάσεις του για όλα τα θέματα δομής και περιεχομένου όχι μόνο της τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης αλλά συνολικά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στο πλαίσιο της καθιέρωσης της 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης (αυτονομία λυκείου, πρόσβαση την τρίτοβάθμια εκπαίδευση, περιεχόμενο σπουδών κ.ά.).

Η ΤΕΕ και γενικότερα το εκπαιδευτικό μας σύστημα δεν αντέχουν άλλους αρνητικούς πειραματισμούς.

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ:

- Να καταργηθεί ο ν. 3475/06 για την ΤΕΕ και να διαμορφωθεί νέος, σύμφωνα με τις προτάσεις του εκπαιδευτικού κινήματος
- Να δημιουργηθεί μια και μόνο δομή επαγγελματικής εκπαίδευσης σε λυκειακό επίπεδο μετά το γυμνάσιο, σχεδιασμένη στην κατεύθυνση της καθιέρωσης 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης
- Να υπαχθούν στο ΥΠΕΠΘ όλες οι σχολικές μονάδες που προσφέρουν σήμερα τεχνικό – επαγγελματική εκπαίδευση και ανήκουν σε άλλα Υπουργεία
- Να δημιουργηθεί μεταλυκειακό έτος ειδίκευσης, λειτουργικά συνδεδεμένο με τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, που θα αξιοποιεί την υποδομή και το εκπαιδευτικό προσωπικό των ΕΠΑΛ, και θα μπορεί να περιλαμβάνει το σύνολο των ειδικοτήτων που παρέχονται σήμερα, αλλά και όποια άλλη κριθεί αναγκαίο να δημιουργηθεί με βάση τις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας, με ταυτόχρονη κατάργηση και ενσωμάτωση σε αυτό κάθε άλλης μορφής επαγγελματικής μεταλυκειακής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΙΕΚ κ.λπ.).
- Να κατοχυρωθεί πραγματική και ουσιαστική δυνατότητα πρόσβασης των αποφοίτων της ΤΕΕ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ-ΑΤΕΙ), χωρίς τους φραγμούς και τις διακρίσεις που υφίστανται σήμερα, και αναλογικά με το μαθητικό δυναμικό της ΤΕΕ
- Να κατοχυρωθεί ο Δημόσιος και Δωρεάν χαρακτήρας του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Να διασφαλιστεί η μόνιμη εργασιακή σχέση των καθηγητών της ΤΕΕ χωρίς μείωση των θέσεων εργασίας
- Να μην καταργηθεί καμία σχολική μονάδα, τομέας και ειδικότητα Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.
- Ανεξάρτητα από δομές και συστήματα μετάβασης, όλοι οι μαθητές/-τριες πρέπει να έχουν το δικαίωμα και τη δυνατότητα «οριζόντιας κινητικότητας» καθώς και της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, κάτι που καθιστά απαγορευτικό ο νέος νόμος για την ΤΕΕ με την καθιέρωση των ΕΠΑΣ
- Να συμπεριληφθούν στο ΕΠΑΛ τουλάχιστον όλες εκείνες οι ειδικότητες για τις οποίες υπάρχουν αντίστοιχες σχολές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Κατάργηση της διάταξης του νόμου που απαγορεύει στους απόφοιτους Λυκείων να εγγράφονται στο ΕΠΑΛ για απόκτηση ειδικότητας.

